

PM Rotel IX (Dnr KS 2019/1657)

Ändring av Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2015:8) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa

Remiss från Folkhälsomyndigheten

Remisstid den 17 januari 2020

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Föredragande borgarrådet Katarina Luhr anför följande.

Ärendet

Fartyg i internationell trafik är skyldiga att ha giltiga intyg, saneringsintyg, som intygar att fartyget är fritt från smittsamma ämnen och andra ämnen som kan utgöra ett internationellt hot mot människors hälsa. I Sverige utfärdas dessa saneringsintyg av 53 kommuner, vilka utses av Folkhälsomyndigheten och regleras i myndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2015:8) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa.

I syfte att kvalitetssäkra och effektivisera processen har Folkhälsomyndigheten utrett om antalet kommuner bör ändras, och föreslår nu en revidering av föreskriften där antalet kommuner som får utfärda saneringsintyg minskas till 33. Denna ändring genomförs med övergångsbestämmelser under 2 år för att berörda aktörer ska få tid att ställa om sin verksamhet. Utöver ändringarna i antalet kommuner med utfärdanderätt föreslås även en rad andra ändringar. Dessa är förenklingar, strykningar av återgiven lagtext eller på annat sätt redaktionella ändringar.

Folkhälsomyndighetens förslag innebär att Stockholms stad behåller behörigheten att utfärda saneringsintyg, och leder inte till någon praktisk förändring för staden. Minskningen av avtalet kommuner med utfärdanderätt kan komma att innebära att antalet fartyg som behöver saneringsintyg utfärdade av miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms stad ökar – dock är utfärdandet intäktsfinansierat och bedöms därmed inte påverka stadens budget.

Folkhälsomyndigheten har remitterat Ändring av Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2015:8) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa till Stockholms stad för yttrande.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB. På grund av den korta remisstiden har miljö- och hälsoskyddsnämnden svarat med ett kontorsyttrande från miljöförvaltningen. Stockholms Stadshus AB avstod från att besvara remissen.

Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget som innebär att Stockholm behåller utfärdsrätten, och bedömer i övrigt att förslaget inte kommer att påverka stadens budget.

Miljöförvaltningen är positiv till förslaget som främjar en viktig kommunal kompetens, och bedömer att den inte leder till praktiska förändringar för staden.

Mina synpunkter

Stockholm är en stad som regelbundet välkomnar internationella fartyg i sina hamnar. Som kommun har vi i uppdrag att upptäcka, förebygga och undanröja hälsorisker i miljön, inklusive internationella hot mot människors hälsa. Att säkerställa att ämnen som kan utgöra en risk för människors hälsa inte sprider sig via havstransporten är en viktig del av detta arbete.

Därför ser jag positivt på förslaget och att det innebär att Stockholms stad behåller behörigheten att utfärda saneringsintyg. Det är ett sätt att främja den kommunala kompetensen inom hälsoskyddsområdet och kvalitetssäkra en del av arbetet inom det svenska krishanteringssystemet, där just kommunen, utifrån närhetsprincipen, spelar en viktig roll.

I övrigt hänvisar jag till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Stockholm den 8 januari 2019

KATARINA LUHR

Bilagor

1. Remissen
2. Konsekvensutredning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Fartyg i internationell trafik är skyldiga att ha giltiga intyg, saneringsintyg, som intygar att fartyget är fritt från smittsamma ämnen och andra ämnen som kan utgöra ett internationellt hot mot människors hälsa. Intygen ska förnyas var sjätte månad och föregås av en inspektion. Kraven på saneringsintyg följer av det internationella hälsoreglementet som är ett legalt bindande ramverk för Världshälsoorganisationens (WHO) medlemsstater. Saneringsintyg är alltså ett verktyg som syftar till att minska risken för att smittämnen eller andra ämnen som utgör eller som kan utgöra ett hot mot människors hälsa förs in i landet eller sprids till andra länder. I Sverige kan intyg utfärdas av 53 kommuner, vilka utses av Folkhälsomyndigheten (sedan den 1 juli 2015) och regleras i myndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2015:8) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa.

Folkhälsomyndigheten har utrett om antalet kommuner bör ändras och föreslår nu en revidering av föreskriften där antalet kommuner som får utfärda saneringsintyg minskas till 33. Denna ändring genomförs med övergångsbestämmelser under 2 år för att berörda aktörer ska få tid att ställa om sin verksamhet. De 20 kommuner som föreslås mista sin utfärdanderätt är följande: Ale, Falkenberg, Grums, Gullspång, Hammarö, Hudiksvall, Härnösand, Höganäs, Kalix, Kramfors, Kristianstad, Kristinehamn, Landskrona, Lidköping, Piteå, Simrishamn, Sotenäs, Vänersborg, Västervik och Ystad.

Utöver ändringarna i antalet kommuner med utfärdanderätt föreslås även en rad andra ändringar, dessa är förenklingar, strykningar av återgiven lagtext eller på annat sätt redaktionella ändringar. Det föreslås bland annat att namnet på de utpekade hamnarna ska utgå från bilaga 2 till föreskrifterna. Istället införs en skyldighet för kommuner med utfärdanderätt att utse vilka hamnar som ska användas för att utfärda saneringsintyg. När utsedda hamnar tillkommer eller tas bort ska kommunen rapportera in det till Folkhälsomyndigheten. Folkhälsomyndigheten ska i egenskap av nationell kontaktpunkt för det internationella hälsoreglementet informera WHO om vilka hamnar som har utfärdanderätt i Sverige så att WHO kan publicera detta på sin hemsida.

För att genomföra de föreslagna förändringarna krävs en föreskriftsändring och revidering av bilaga 2 till HSLF-FS 2015:8.

Syftet med förändringen

I kommunikation med berörda kommuner har det framkommit att många anser att det är svårt att inhämta och upprätthålla tillräcklig kompetens för att utföra inspektioner på fartyg och för att utfärda saneringsintyg enligt det internationella hälsoreglementet. Det stora antalet kommuner som får utfärda saneringsintyg leder till att varje kommun i dagsläget utfärdar relativt få intyg.

Genom att minska antalet kommuner med utfärdanderätt gynnas kommunal kompetens och erfarenhet inom området. Ett minskat antal kommuner skulle även kunna medföra att intyg utfärdas på ett mer likvärdigt sätt. Sverige har också vid en internationell jämförelse relativt många hamnar där saneringsintyg kan utfärdas. En minskning kan alltså vara motiverad även av effektivitetsskäl.

Konsekvenser för kommuner

Folkhälsomyndigheten anser att regleringen bedöms få marginella effekter för berörda kommuner. Kommuner som utfärdar saneringsintyg tar ut avgift som ska motsvara arbetet. Det innebär att de kommuner som fräntas möjligheten att utfärda saneringsintyg kommer att gå miste om denna intäkt. Den föreslagna ändringen har skett i samråd med de berörda kommunerna, som har fått möjlighet att anföra om och i så fall varför de fortsatt vill kunna utfärda saneringsintyg. I den mån sådana önskemål har inkommit så har de beaktats. Revideringen genomförs dessutom för att effektivisera och underlätta för de kommuner som sällan utfärdar dessa intyg genom att lätta bördan av utbildning.

Folkhälsomyndigheten bedömer att den föreslagna regleringsändringen inte innebär en i förhållande till ändamålet onödig inskränkning av det kommunala självstyret.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, miljö- och hälsoskyddsnämnden och Stockholms Stadshus AB. På grund av den korta remisstiden har miljö- och hälsoskyddsnämnden svarat med ett kontorsyttrande från miljöförvaltningen. Stockholms Stadshus AB avstod från att besvara remissen.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 25 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det är positivt att Folkhälsomyndighetens förslag innebär att Stockholms stad behåller behörigheten att utfärda saneringsintyg. Stadsledningskontoret gör bedömningen att förslagen *Ändring av Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2015:8) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa* inte kommer påverka staden i större utsträckning. Förslaget innebär ingen praktisk förändring gällande utfärdande av saneringsintyg. Däremot kan minskningen av antalet kommuner med utfärdanderätt innebära att antalet fartyg som behöver saneringsintyg utfärdade av Stockholms stad ökar.

I Stockholms stad är det stadens miljö- och hälsoskyddsnämnd som arbetar med tillsynsverksamhet enligt lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa. Utförandet av saneringsintyg är intäktsfinansierat och utgår från timavgift enligt en särskild taxa, Kfs 2016:16. Övriga delar av miljö- och hälsoskyddsförvaltningens arbete kopplat till det internationella hälsoreglementet såsom exempelvis medverkan i karantänshamngruppen, beredningsplanering, utbildning, omvärldsbevakning och remisshantering är dock inte intäktsfinansierat. Däremot gör miljö- och hälsoskyddsförvaltningen bedömningen att de potentiellt tillkommande utfärdandena ryms inom befintlig bemanning och att förslaget inte kommer medföra några negativa konsekvenser för miljö- och hälsoskyddsnämnden. Stadsledningskontoret gör därför bedömningen att förslaget inte kommer påverka stadens budget eftersom utfärdandet av saneringsintyg är intäktsfinansierat.

Stadens arbete kopplat till det internationella hälsoreglementet syftar till uppnå kommunfullmäktiges verksamhetsområdesmål 1.2. *Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i*

Miljöförvaltningen

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 26 november 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholm stad är sedan tidigare utpekade som en av de kommuner i Sverige som är behörig att utfärda saneringsintyg. Enligt gällande reglemente fullgör nämnden stadens uppgiften enligt lag (2006:1570) in skydd mot internationella hot mot människors hälsa, däribland utfärdande av saneringsintyg.

Förvaltningen ser positivt på att förslaget innebär att Stockholms stad behåller behörigheten att utfärda saneringsintyg vilket främjar kommunikation, kompetens och kontinuitet inom myndigheten och i förhållande till andra berörda aktörer som t.ex smittskyddsläkare och polisen. Internationella hälsoreglementet (IRH) är en del av det svenska krishanteringssystemet och bör hanteras inom ramen för respektive myndighets verksamhetsansvar och efter krishanteringssystemets tre grundprinciper, ansvars-, likhets- och närhetsprincipen. I det svenska krishanteringssystemet har kommunerna en central roll vid hantering av kriser.

I Stockholm finns det två stora hamnanläggningar: Frihamnen och Värtahamnen samt mindre hamnar som t.ex Loudden. Ett antal kajer och förtöjningsplatser som t.ex Skeppsbron eller Stadsgården ingår också i Stockholm hamns verksamhetsområde. Antalet utfärdanden av saneringsintyg varierar från år till år, beroende på hur många fartyg med utgången saneringsintyg eller med saneringsintyg som är på väg att gå ut som under 2018 uppgick till 16 stycken och så här långt under 2019 till 12 stycken.

Stockholms karantänshamn har en beredskapsgrupp som kallas *Epidemiberedskap Hamngruppen* och som leds av smittskyddsläkaren på smittskyddsmyndigheten för Stockholms läns landsting. I arbetsgruppen för epidemiberedskapsplanen deltar utöver miljöförvaltningen representanter från Stockholms hamn AB, Polismyndigheten i Stockholms län, Sjötullen inom Tullverket, Kustbevakningen, Regionala enheten för kris och katastrofberedskap, Transportstyrelsen samt representanter från Smittskydd Stockholm.

För Stockholm stad innebär Folkhälsomyndighetens förslag ingen praktisk förändring gällande utfärdande av saneringsintyg eftersom Stockholms hamn redan är en karantänshamn. Däremot kan minskningen av antalet kommuner med utfärdanderätt innebära att antalet fartyg som behöver saneringsintyg utfärdade i kommunen ökar. Förutfärdandet av saneringsbevis utgår timavgift enligt en särskild taxa. Övriga delar av förvaltningens arbete kopplat till IHR såsom t.ex medverkan i karantänshamnsgruppen, beredskapsplanering, utbildning, omvärldsbevakning och remisshantering, är dock inte intäktsfinansierat. Förvaltningen bedömer att de potentiellt tillkommande utfärdandena ryms inom befintligt bemanning och att förslaget inte kommer att medföra några negativa ekonomiska konsekvenser för nämnden.

Förvaltningen har ingenting att erinra mot förslaget att utpekade hamnar utgår från bilaga 2 till föreskrifterna och att kommuner med utfärdanderätt istället ska utse vilka hamnar som ska användas för att utfärda saneringsintyg och därvid rapportera eventuella ändringar till Folkhälsomyndigheten.